

Eseu despre vocatia portretistica a lui George Calinescu - a doua parte

Portretul fiecarui personaj nu este dezvaluit dintr-o data, ci progresiv, de-a lungul timpului. Daca la inceput nu stim decat cum arata fizionomia, cum este imbracat si, eventual, cateva gesturi sau ticuri, pe masura ce vom inainta in timp vom cunoaste, in mod progresiv, care este starea de spirit a acestui personaj in situatii diferite, ce sentimente nutreste, care ii este temperamentul, toate acestea ajuandu-ne sa dezvaluim caracterul personajului respectiv. Sa urmarim deci, din aceasta perspectiva a timpului, in ce consta arta romancierului in vederea realizarii portretului total al personajelor sale.

Vom constata ca, de obicei, romancierul se foloseste pentru inceput de evocarea fizionomiei personajului, de pictura gestului, a vestimentatiei si a mediului ambiant. Sa incepem prin a urmari evocarea fizionomiei catorva dintre personaje.

Astfel, in "Enigma Otiliei", dupa ce facem cunostinta cu mos Costache Giurgiuveanu, iata ce vom afla despre Aglae Tulea:

"era o doamna cam de aceeaasi varsta cu Pascalopol, cu parul negru pieptanat bine intr-o coafura japoneza. Fata ii era galbanicioasa. gura cu buzele subtiri, acre. nasul incovoiat si acut. obrajii brazdati de cateva cute mari, ascunzand o slabire brusca. Ochii ii erau bulbucati ca si aceia ai batranului, cu care semana putin, si avea de altfel aceeaasi miscare moale a ploapelor".

Urmeaza imediat descrierea vestimentatiei: "... era imbracata cu o bluza de matase neagra cu numeroase cerculete, stransa la gat cu o mare agrafa de os si sugrumata la mijloc cu un cordon de piele, in care se vedea, prinsa de un lantisor, urechea unui cesulet de aur."

Cand am vorbit despre metamorfoza tipurilor calinesciene, constatam ca unele personaje se vor resimti de trecerea ireversibila a timpului, iar senectutea va marca un proces de involutie al acestora, intr-un mod caracteristic fiecaruia dintre ele. Senectutea, devenita la G. Calinescu mod de a intregi portretul pe masura trecerii timpului este prezentata prin simpla observare a fizicului si a vestimentatiei. Iata ce spune romancierul:

"Ceea ce atrage atentia asupra imbatranirii unui individ este metamorfoza vestimentara. Femeile se simt batrane si renunta atunci de buna voie la orice rezistenta si isi fac o uniforma voluntara de senile. Batranii pun vata in urechi si ies cu pardesiul in mijlocul verii".